

شناسایی و اولویت‌بندی عوامل بازدارنده پیشرفت تحصیلی در مقطع متوسطه از دیدگاه معلمان شهرستان چابهار

عالمه کیخا^۱، واحدبخش برمه^۲، گراناژ حوت^۳

^۱ هیئت‌علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

^۲ کارشناسی ارشد مدیریت دولتی منابع انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

^۳ کارشناسی ارشد روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بیرجند

چکیده

آموزش و پرورش از ارکان اساسی رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی هر کشور به شمار می‌رود و موفقیت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بیانگر نظام آموزشی کارآمد و موفق است که توسعه پایدار از نتایج حتمی چنین نظامی خواهد بود. بنابراین در این تحقیق به بررسی و اولویت‌بندی عوامل بازدارنده پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه از دیدگاه معلمان پرداخته می‌شود. جامعه آماری شامل ۳۴۹ معلم مقطع متوسطه شهرستان چابهار می‌باشد که ۱۹۴ نفر از این افراد به روش نمونه‌گیری تصادفی به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. پایایی پرسشنامه‌ها از طریق آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت، همچنین پرسشنامه‌ها با روایی محتوایی تهیه شدند. داده‌های بدست آمده با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های t و فریدمن مورد تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که اولاً تمامی عوامل سه‌گانه (عوامل فردی، عوامل آموزشی و عوامل خانوادگی) بر عدم پیشرفت دانش‌آموزان تأثیر معناداری داشتند، ثانیاً با توجه به نظرات پاسخ‌دهندگان عوامل سه‌گانه دارای اهمیت یکسان نمی‌باشد و عوامل آموزشی در بالاترین اولویت قرار دارند.

واژه‌های کلیدی: پیشرفت تحصیلی، عوامل بازدارنده پیشرفت، عوامل خانوادگی، عوامل فردی، عوامل آموزشی.

۱- مقدمه

بررسی عوامل پیش‌آیند و پس‌آیند موفقیت تحصیلی همواره از دغدغه‌های پژوهشگران نظام تعلیم و تربیت بوده است و در مطالعات متعدد این عوامل به تناسب اهمیت و تأثیر خود شناسایی و یا طبقه‌بندی شده‌اند. اما متأسفانه کار بر روی تعدیل این عوامل و تلاش‌های تجربی جهت کاهش دادن عوامل منفی تأثیر گذار بر پیشرفت تحصیلی، خلایی برجسته در نظام آموزشی بوده است. علی‌رغم همه‌ی پژوهش‌هایی که در مورد موفقیت و انگیزه تحصیلی انجام می‌شود، این مساله هنوز به‌عنوان یکی از چالش‌ها و دغدغه‌های نظام آموزشی ما مطرح است (خجسته مهر و همکاران، ۱۳۹۱).

انسان در ارتباط با محیط زندگی‌اش تجربیات ارزنده‌ای کسب کرده و توانسته در برابر ناملاپمات و موانع طبیعت، با تفکر و اندیشه به مقابله برخیزد و این تجربیات را روز به روز وسعت بخشد و در طول زندگی برای نسل‌های آینده منتقل کند. آموزش و پرورش حلقه و زنجیره متصل‌کننده‌ی تجربیات بشری در اعصار گوناگون بوده است. آموزش و پرورش به حق یکی از بزرگ‌ترین و پیچیده‌ترین نظام‌های اجتماعی محسوب می‌شود، سازمانی که از دیر باز نقشی سازنده در بقاء و تداوم فرهنگ و تمدن بشری داشته و امروز نیز سنگ بنای توسعه فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی هر جامعه‌ای است (ارجمند سیاهپوش و همکاران، ۱۳۹۰).

آموزش و پرورش نقش اساسی و سرنوشت‌ساز در جوامع بشری ایفا می‌کند و بر ابعاد و زمینه‌های مختلف اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی تأثیر می‌گذارد، از این رو می‌تواند عامل رشد و توسعه جامعه محسوب شود؛ جوامعی که هدف اساسی خود را توسعه اجتماعی قرار داده‌اند، به امر آموزش و سرمایه‌گذاری در مورد نیروی انسانی توجه خاصی دارند. ضرورت توجه به رابطه‌ی میان تربیت نیروی انسانی ماهر و توسعه‌ی جوامع (به ویژه از نظر اقتصادی و فرهنگی)، دیر زمانی نیست که مورد توجه برنامه‌ریزان آموزشی قرار گرفته و آنان به دنبال یافتن روش‌های مطلوب ارزیابی و برآورد نیازهای نیروی انسانی ماهر برای توسعه‌ی جامعه برآمده‌اند (اسماعیل سرخ، ۱۳۸۶).

هدف این مقاله شناسایی و اولویت‌بندی عوامل بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهرستان چابهار است.

مبانی نظری**مفهوم پیشرفت تحصیلی**

بر اساس دهخدا (۱۳۷۵)، پیشرفت از نظر لغوی به معنی پیش‌رونده، جلو‌رونده، حرکت به سوی مقابل، ترقی کردن، حرکت کردن به طرف بالا و جلو در جهت مثبت می‌باشد (ارجمندسیاهپوش و همکاران، ۱۳۹۰).

مفهوم پیشرفت تحصیلی، یکی از مهمترین پارامترهایی است که در پیش‌بینی وضعیت آتی فراگیران از لحاظ کسب صلاحیت و مهارت‌های علمی و عملی لازم مورد استفاده قرار می‌گیرد (سوارز و همکاران، ۲۰۰۹ و دیویس و همکاران، ۲۰۰۶). پیشرفت تحصیلی از آن جهت مورد توجه روان‌شناسان قرار گرفته است که آن چه می‌تواند یک فرد، خانواده و درنهایت یک کشور را در مسیر پیشرفت قرار دهد بهره‌مندی از افرادی است که نه تنها دارای سلامت روانی مناسبی هستند بلکه در سیستم آموزشی، مدرسه و در سطح دانشگاه تحصیلات خود را باموفقیت پشت سر گذاشته‌اند (چاوری و امین، ۲۰۰۶).

عوامل بازدارنده پیشرفت تحصیلی: پیشرفت تحصیلی، به مقدار یادگیری آموزشی‌گامی یا میزان دستیابی دانش‌آموزان به اهداف آموزشی اطلاق می‌شود که از طریق آزمون‌های مختلف درسی سنجیده می‌شود (مهرفروز، ۱۳۸۷)، در این میان یک

سری عوامل وجود دارند که بازدارنده‌ی این پیشرفت به حساب می‌آیند و مانع آن می‌شود که در این تحقیق به سه دسته یعنی عوامل فردی، آموزشگاهی و خانوادگی تقسیم می‌شوند

عوامل فردی بازدارنده پیشرفت تحصیلی: دسته‌ای از اندیشمندان عوامل فردی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی می‌دانند یعنی آن‌هایی که خود دانش آموز را عامل اصلی شکست می‌دانند (امیر مظاهری، ۱۳۹۲)، این عوامل درونی هستند و به خود دانش آموز بر می‌گردد مانند انگیزش، خودکارآمدی و ...

عوامل آموزشگاهی بازدارنده پیشرفت تحصیلی: عوامل آموزشگاهی در رابطه با خود آموزشگاه، شرایط، امکانت و ... هستند و در پی تبیین این هستند که آیا بین میزان امکانات آموزشی کلاس درس، با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد؟ آیا بین جاذب بودن کلاس درس، با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد؟ و ... (معین پور و همکاران، ۱۳۸۳)

عوامل خانوادگی بازدارنده پیشرفت تحصیلی: رشد و تکامل و فعال شدن استعدادها و توانایی‌های هر شخص مستلزم وجود خانواده سالم، جامعه سالم و موقعیت (مجموع شرایط زمانی - مکانی مؤثر) سالم است و توأم بودن آن‌ها از ضرورت‌های آموزش و پرورش مؤثر و موفق است (دادفر و همکاران، ۱۳۹۲)، بنابراین عواملی مانند طبقه اجتماعی، محیط خانواده، تعداد اعضای خانواده و ... می‌توانند بر عدم پیشرفت تحصیلی تأثیر داشته باشند

تغییر مفهوم تدریس و نقش معلم به تبع تغییر پارامترهای یادگیری

در آموزش سنتی که یادگیری به منزله کسب معلومات و اطلاعات از سوی یادگیرنده قلمداد می‌شود. معلم به‌عنوان یاد دهنده در جریان تدریس، نقش اصلی را بر عهده دارد. "در این نقش هدف اولیه معلم آگاه کردن یادگیرندگان از طریق آموزش مستقیم است - یعنی گفتن و سخنرانی کردم عمدتاً پشتیبانی شده به وسیله کتاب‌های درسی". در نطقه مقابل، در نظام آموزش و پرورش پیشرو که نقش اصلی و اساسی در فرایند آموزش و یادگیری به عهده دانش آموزان است، به نقش تجربه و فعالیت یادگیرنده در جریان یادگیری اهمیت داده می‌شود. هاردن و کراس بای^۱ (۲۰۰۰) در این باره می‌گویند "ما معلم را در حکم یک ارائه کننده اطلاعات و نیز به‌عنوان یک تسهیل گر یادگیری می‌بینیم که دانش آموز را ترغیب می‌کند تا برای کسب اطلاعات خود مسئولیت به عهده بگیرد و به دانش آموزان کمک می‌کند تا یاد بگیرند".

هوش هیجانی و پیشرفت تحصیلی

یکی دیگر از عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی هوش هیجانی است چنانچه بر اساس خوسروجرود و خانزاده (۲۰۰۷)، یکی دیگر از کاربردهای هوش هیجانی استفاده از آن در زمینه تعلیم و تربیت و برنامه‌های یادگیری اجتماعی است زیرا در قرن بیست و یکم علاوه بر توجه به رشد شناختی و پیشرفت تحصیلی می‌بایست به رشد هیجانی و عاطفی دانش آموزان و دانشجویان توجه نموده و آنها را برای همکاری و مشارکت در تصمیم گیری‌های مسئولانه، مقاومت در برابر فشار گروهی همسالان و نفوذ وسایل ارتباط جمعی آماده نمود (حسن تهرانی و همکاران، ۱۳۹۱).

بر اساس سمری و طهماسبی (۲۰۰۷)، هوش شناختی، مدت‌ها به‌عنوان اصلی‌ترین عامل پیشرفت تحصیلی در نظر گرفته می‌شد، اما امروزه با تغییر در دیدگاه‌های نظری در خصوص عوامل تشکیل دهنده هوش نمی‌توان آن را پیش بینی کننده موافقی برای پیشرفت تحصیلی محسوب کرد زیرا بر اساس تحقیقات انجام شده مشخص گردیده در بهترین حالت هوشبهر حدود

^۱ -Harden & Crosby

بسیست درصد موفقیت در زندگی را پیش بینی می‌کند. بنابراین دانستن این که شخص، فارغ التحصیل ممتازی است، به این معنی است که او در جنبه‌های که با نمره سنجیده می‌شود بسیار موفق بوده است. اما درباره اینکه او به فراز و نشیب های زندگی چه واکنشی نشان می‌دهد چیزی به ما نمی‌گوید (حسن تهرانی و همکاران، ۱۳۹۱).

عوامل خانوادگی و پیشرفت تحصیلی

خانواده چیزی بیش از مجموعه افرادی است که در یک فضای مادی و روانی بسر می‌برند. خانواده یک نظام اجتماعی و طبیعی است که ویژگی‌های خاص خود را دارد و نهاد اولیه هر جامعه‌ای به شمار می‌رود که کانون ظهور عواطف انسانی و روابط صمیمانه میان افراد است و می‌توان گفت عملکرد خانواده تاثیر مستقیم و بسزایی بر عملکرد جامعه دارد (مظاهری، ۱۳۸۷). بر اساس شیرنژاد (۲۰۰۲)، خانواده به‌عنوان یک نهاد اجتماعی علی‌رغم دگرگونی‌های بسیار هنوز هم در رشد روانی بهنجار و انتقال ارزش‌های فرهنگی هر جامعه کارکرد اساسی را به عهده دارد و باید برای قوام و تحکیم جایگاه آن برنامه‌ریزی‌های جهانی- ملی و منطقه‌ای صورت گیرد. رشد و تکامل و فعال شدن استعدادها و توانایی‌های هر شخص مستلزم وجود خانواده سالم، جامعه سالم و موقعیت (مجموع شرایط زمانی - مکانی مؤثر) سالم است و توأم بودن آن‌ها از ضرورت‌های آموزش و پرورش مؤثر و موفق است (دادفر و همکاران، ۱۳۹۲).

بطور کلی می‌توان چنین عنوان کرد که هم مسأله پیشرفت و موفقیت تحصیلی و هم مسأله سازگاری رفتاری و اجتماعی با محیط دانشگاه، تا حد بسیار زیادی ریشه در کمیت و خصوصاً کیفیت روابط فعلی دانشجویان با والدین و خانواده خود دارد. یافته‌ها و نتایج پژوهشی حاکی از آن است که تسهیل ارتباط بیشتر گرم‌تر و مستقیم دانشجویان با خانواده و والدین خود تأثیرات مهم و معناداری بر بهبود وضعیت تحصیلی، رفتار اجتماعی دانشجویان دارد (مظاهری، ۱۳۸۷ به نقل از شاکریان و آقاجانی هسجین، ۱۳۸۸).

عوامل بازدارنده پیشرفت تحصیلی (بحث نظری)

برای بررسی موانع موجود بر سر راه پیشرفت دانش‌آموزان سعی شد در ادبیات تحقیق جستجوی انجام شود که نتایج آن بصورت زیر است:

- بر اساس امیر مظاهری (۱۳۹۲)، تحقیقات انجام شده در خصوص شکست تحصیلی را می‌توان در سه گروه مختلف متمایز کرد:
 - ۱- آن‌هایی که خود دانش‌آموز را عامل اصلی شکست می‌دانند و در این رهگذر معتقدند که "عامل" هوش "به‌عنوان عامل موفقیت یا شکست دانش‌آموز می‌باشد.
 - ۲- آن‌هایی که نظریه هوش را رد کرده و "طبقه‌ی اجتماعی" دانش‌آموز را عامل اصلی می‌دانند و در این رهگذر، عوامل اقتصادی، فرهنگی و یا هر دو را مد نظر قرار دارند، گروه پیروان "تئوری محرومیت فرهنگی" هستند.
 - ۳- آن‌هایی که هر دو نظریه قبلی را رد کرده‌اند، عامل طبقه اجتماعی را کمتر موثر دانسته و "مدرسه" را به‌عنوان عامل اصلی این نابرابری می‌دانند. جامعه‌شناسی آموزش و پرورش بیشترین تاکید را در این بخش دارا می‌باشد (امیر مظاهری، ۱۳۹۲).
- نتایج ارجمند سیاهپوش و همکاران (۱۳۹۲)، نشان داد که عواملی مانند: ساعات مطالعه، جنس، طبقه اجتماعی، میزان عزت نفس، محیط خانوادگی، برنامه ریزی درسی، میزان علاقه به رشته تحصیلی، تعداد اعضای خانوار و سن دانش‌آموزان را از عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر دارد.

- صادقی موحد و همکاران (۱۳۹۲)، به این نتیجه رسیدند که محل سکونت، معدل دیپلم، اشتغال، بومی بودن، سطح اقتصادی-اجتماعی، عزت نفس، افسردگی و بهره‌ی هوشی از جمله عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی می‌باشند.
 - محبی نورالدین و همکاران (۱۳۹۰)، به این نتیجه رسیدند که جو عاطفی اعضای خانواده با رشد مهارت‌های اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه معنادار دارد.
 - تمنائی فر و منصوری نیک (۱۳۹۲)، به این نتیجه رسیدند که بین پیشرفت تحصیلی و سازگاری (سازگاری جریانی است که در آن فرد برای وفق دادن خود با فشارهای بیرونی و درونی تلاش می‌کند و فرایندی است که برآیند تأثیر عوامل فردی، خانوادگی و محیطی می‌باشد و پدیده‌ای تک‌علیتی محسوب نمی‌شود) تحصیلی دانش‌آموزان پسر و دختر ارتباط معناداری وجود دارد.
 - معین پور و همکاران (۱۳۸۳)، به این نتیجه رسیدند که اگرچه رابطه معناداری بین متغیرهای فیزیکی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان وجود ندارد، ولی این متغیرها بر نگرش معلم تأثیرگذار است و نگرش معلم نیز پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار می‌دهد.
 - موسوی و همکاران (۱۳۸۷)، به این نتیجه رسیدند که پرخاشگری والدین، به ویژه مادران، از عوامل مهم و تعیین کننده عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان است و لازم است در برنامه‌های بهداشت روانی و ارتقای تحصیلی مدنظر قرار گیرد. ویژگی‌های تحصیلی و شغلی والدین و وضعیت خانواده اولیه آنها از عوامل مؤثر بر میزان پرخاشگری والدین است.
 - ملک مکان (۱۳۸۷)، اصلی‌ترین عوامل تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی را دو دسته کلی عوامل درونی و بیرونی تقسیم کردند:
 - ✓ عوامل درونی یا عوامل فردی مانند هوش، انگیزش، خودپنداره، عزت نفس، خودکارآمدی، مکان کنترل و ...
 - ✓ عوامل بیرونی یا عوامل محیطی مانند خانواده، شرایط محیطی و جغرافیایی محل زندگی، تجهیزات و فضاهای آموزشی و ..
- بنابراین کارهای زیادی در این زمینه انجام شده است ولی به دلیل تفاوت‌های روش شناختی و عوامل موقعیتی و فرهنگی متفاوتی که در این مطالعات به چشم می‌خورد، همچنان نیاز مبرمی به پژوهش‌های بیشتر برای رسیدن به نتایج موثق و قابل اطمینان احساس می‌شود. چنین مطالعاتی بین مقاطع و رشته‌های تحصیلی مختلف نیز مورد نیاز است. زیرا هر یک از رشته‌ها و مقاطع تحصیلی، دارای ویژگی‌ها و مقررات خاص آموزشی است که در چارچوب استانداردهای آن رشته تعریف شده است. به‌عنوان مثال، بررسی متون پژوهشی مربوط به آموزش پرستاری یا پزشکی نشان می‌دهد عوامل شناختی و غیرشناختی متعددی می‌توانند عملکرد دانشجویان این رشته‌ها را پیش‌بینی نماید (هینگس و همکاران، ۲۰۰۷ و ام‌سی‌کری و همکاران، ۲۰۰۷).
- با توجه به تحقیقات ذکر شده و ادبیات تحقیق بهترین مدلی را که در این راستا می‌توان اتخاذ کرد در بردارنده‌ی در سه عامل فردی، خانوادگی و آموزشی، می‌باشد که این سه بعد و مولفه‌های آنها در جدول زیر آمده است:

جدول ۱- بازدارنده‌های پیشرفت تحصیلی

عوامل	ردیف	مولفه‌ها	منبع
فردی، عوامل	۱	انگیزش	باغانی و دهقانی نیشابوری (۱۳۹۰)، گنجی و همکاران (۱۳۹۱)، لواسانی و همکاران (۱۳۸۶)، ملک مکان (۱۳۸۷)

۲	خودکارآمدی	باغانی و دهقانی نیشابوری (۱۳۹۰)، بهرامی و عباسیان فرد (۱۳۸۹)، ملک مکان (۱۳۸۷)
۳	عزت نفس	ارجمندسیاهپوش و همکاران (۱۳۹۰)، صادقی موحد و همکاران (۱۳۹۲)، ملک مکان (۱۳۸۷)، سلمیان و کاظم نژادلیلی (۱۳۹۳)
۴	افسردگی	صادقی موحد و همکاران (۱۳۹۲)
۵	علاقه به رشته	ارجمندسیاهپوش و همکاران (۱۳۹۰)
۶	مسئولیت پذیری	طباطبائی و همکاران (۱۳۹۱)
۷	وجود سبک هویتی اجتناب اسردرگمی	طباطبائی و همکاران (۱۳۹۱)
۸	هوش هیجانی	حاتمی و همکاران (۱۳۹۱)، حسن طهرانی و همکاران (۱۳۹۱)
۹	یادگیری خودتنظیمی	حاتمی و همکاران (۱۳۹۱)
۱۰	خودپنداره تحصیلی	حاتمی و همکاران (۱۳۹۱)، ملک مکان (۱۳۸۷)
۱۱	هوش	امیرمظاهری (۱۳۹۲)، صادقی موحد و همکاران (۱۳۹۲)، ملک مکان (۱۳۸۷)
۱۲	طبقه‌ی اجتماعی خانواده	امیرمظاهری (۱۳۹۲)، ارجمندسیاهپوش و همکاران (۱۳۹۰)، صادقی موحد و همکاران (۱۳۹۲)، دادفر و همکاران (۱۳۹۲)
۱۳	محیط خانواده	ارجمندسیاهپوش و همکاران (۱۳۹۰)
۱۴	تعداد اعضای خانوار	ارجمندسیاهپوش و همکاران (۱۳۹۰)
۱۵	محل سکونت (روستایی یا شهری)	صادقی موحد و همکاران (۱۳۹۲)
۱۶	سطح تحصیلات در خانواده	لواسانی و همکاران (۱۳۸۶)، موسوی و همکاران (۱۳۸۷)، دادفر و همکاران (۱۳۹۲)
۱۷	مشکلات و درگیری والدین (نابسامانی در خانواده)	لواسانی و همکاران (۱۳۸۶)، موسوی و همکاران (۱۳۸۷)، دادفر و همکاران (۱۳۹۲)
۱۸	ارتباط نامناسب و مستمر اولیا و مربیان	زرهانی و تاجیک اسماعیلی (۱۳۸۹)، ساکی (۱۳۸۹)
۱۹	حاکمیت ارزش‌های مادی در خانواده	دست باز و کوهستانی (۱۳۹۲)
۲۰	وضعیت اقتصادی	ساکی (۱۳۸۹)
۲۱	نور در کلاس	معین پور و همکاران (۱۳۸۹)
۲۲	ظاهر کلاس	معین پور و همکاران (۱۳۸۹)
۲۳	حرارت و تهویه	معین پور و همکاران (۱۳۸۹)
۲۴	صداهاى ناهنجار	معین پور و همکاران (۱۳۸۹)
۲۵	آرایش کلاس	معین پور و همکاران (۱۳۸۹)

عوامل خانوادگی

عوامل آموزشی

معین پور و همکاران (۱۳۸۹)	تجهیزات آموزشی	۲۶
ساکي (۱۳۸۹)	سابقه کار مدیران و معلمان	۲۷
ساکي (۱۳۸۹)، سرمدی و همکاران (۱۳۸۹)	توانمندی معلمان	۲۸
سیفی (۱۳۹۲)	همیار معلم	۲۹
ساکي (۱۳۸۸)	فرهنگ یادگیری	۳۰

پیشینه پژوهش

- **دادفر و همکاران (۱۳۹۲)، تحقیقی را با عنوان " بررسی عوامل خانوادگی موثر بر افت تحصیلی دانش آموزان دختر و پسر سال اول دبیرستان شهرستان دره شهر در سال تحصیلی ۹۰-۹۱" انجام دادند.** جامعه آماری این تحقیق شامل دانش آموزان دختر و پسر سال اول دبیرستان شهرستان دره شهر بود. بر اساس نتایج به دست آمده بین عوامل خانوادگی با افت تحصیلی فرزندان در دو گروه دختر و پسر رابطه معناداری وجود دارد. عوامل خانوادگی بررسی شده شامل پایگاه اجتماعی- اقتصادی، سطح تحصیلات در خانواده، داشتن امکانات و نا به سامانی و مشکلات در خانواده می باشد که با افت تحصیلی رابطه معنادار دارند.

- **ساکي (۱۳۸۹)، تحقیقی را با عنوان " عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دبیرستان های شهر تهران" انجام داد.** به همین منظور بر اساس رتبه های موفقیت دبیرستانهای تهران که سازمان آموزش و پرورش شهر تهران، بر حسب نمرات تحصیلی دانش آموزان تعیین کرده است، دبیرستان های دهک بالا و دهک پایین انتخاب شدند. از میان آنها ۴۰ دبیرستان (۲۰ دبیرستان بالا و ۲۰ دبیرستان پایین) به روش تصادفی ساده با در نظر گرفتن جنسیت دانش آموزان برای بررسی برگزیده شدند. همه مدیران و دبیران مدارس منتخب و دانش آموزان دو کلاس از هر مدرسه مورد بررسی قرار گرفتند. به این ترتیب ۴۰ مدیر، ۴۳۴ دبیر و ۲۴۰۰ نفر دانش آموز به عنوان نمونه در مطالعه شرکت کردند. بر اساس یافته های این پژوهش میان نمرات ورودی دانش آموزان، میزان تعامل اولیا با مدرسه، سابقه کار مدیران، توانمندی معلمان، فرهنگ یادگیری مدرسه، وضعیت اقتصادی خانواده دانش آموزان در دو گروه مدارس تفاوت معنادار وجود دارد.

- **صادقی موحد و همکاران (۱۳۹۲)، تحقیقی را با عنوان " عوامل فردی و محیطی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل" انجام دادند.** این مطالعه از نوع مورد شاهد می باشد. جامعه آماری این پژوهش، کلیه دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل مشتمل بر ۲۰۰ نفر بودند. از طریق مطالعه پرونده های آموزشی دانشجویان، نمرات دو ترم سال تحصیلی ۸۸-۸۹ بدست آمد و بر حسب معدل کلاسی، دانشجویان موفق (با معدل بالای 16) و ناموفق (با معدل کمتر از 14) مشخص و با روش نمونه گیری تصادفی ساده 32 نفر برای هر گروه انتخاب شدند. پرسشنامه مشخصات فردی، آزمون هوش ریون بزرگسالان، پرسشنامه عزت نفس کوپراسیمیت و تست افسردگی بک در اختیار نمونه ها قرار گرفت. نتایج نشان داد که محل سکونت، معدل دیپلم، اشتغال، بومی بودن، سطح اقتصادی-اجتماعی، عزت نفس، افسردگی و بهره ی هوشی از جمله عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی می باشند.

- **تمنائی فر و منصوری نیک (۱۳۹۲)، تحقیقی را با عنوان "پیش بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس مولفه های سازگاری در دانش آموزان" انجام دادند.** نمونه ی پژوهش شامل ۳۸۰ دانش آموز دختر و پسر دبیرستانهای شهر کاشان بود که به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند. به منظور جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه ی سازگاری بل استفاده گردید. جهت تجزیه و تحلیل داده ها آزمون همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون گام به گام و آزمون تفاوت میانگین ها محاسبه شد. نتایج نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی، سازگاری در خانه و سازگاری تحصیلی دانش آموزان دختر ارتباط معناداری وجود دارد. همچنین

نتایج نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی و سازگاری تحصیلی دانش آموزان پسر ارتباط معناداری وجود دارد. نتایج بیانگر این بود که بین سازگاری هیجانی و سازگاری سلامت دانش آموزان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد. با توجه به اهمیت مجموعه عوامل خانوادگی و آموزشی مرتبط با سازگاری و عملکرد تحصیلی، لازم است والدین و مربیان درباره ویژگی‌های نوجوانان شناخت کافی داشته باشند و با افزایش آگاهی نوجوانان به ارتقای مهارت‌های سازگاری کمک نمایند.

- لواسانی و همکاران (۱۳۸۶)، تحقیقی را با عنوان "رابطه فعالیت تحصیلی، انگیزه پیشرفت، هوش هیجانی و متغیرهای بافتنی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان" انجام دادند. برای اجرای مقیاس‌ها، نمونه‌ای تصادفی شامل ۴۱۵ دانش آموز دبیرستانی سال سوم رشته علوم تجربی (۲۶۱ دختر و ۱۵۴ پسر) شهر تهران انتخاب شدند. تحلیل داده‌ها مشخص کرد که از میان ۱۶ متغیر پیش بین فقط ۶ متغیر جنسیت، درستی انجام تکلیف، تحصیلات مادر، انگیزه پیشرفت، سن دانش آموز و درگیری والدینی در امر تحصیل ضرایب معناداری برای پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دارند. تحلیل‌های رگرسیون برای بررسی اثرات تعدیل‌کنندگی جنسیت و تحصیلات مادر نشان داد که آن دو به ترتیب تعدیل‌کننده سن و درگیری والدینی برای پیشرفت تحصیلی هستند. هم‌چنان به پژوهش‌های بیشتری درباره فعالیت‌های تحصیلی دانش آموزان و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی نیاز داریم.

- بنرجی و همکاران^۲ (۲۰۱۷)، در پژوهشی با عنوان "نقش مشارکتی و ارتباطی مدیران و معلمان با موفقیت درسی دانش آموزان، نتیجه گرفتند که در وهله اول رضایت مدیران و معلمان مدارس مهم است و وقتی آنها رضایت داشته باشند در مدرسه یک فرهنگ مشارکتی قوی ایجاد شده که این مشارکت بین آن‌ها باعث به وجود آوردن فعالیت‌های می‌شود که در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می‌تواند تأثیر گذار باشد.

- کیم و هان^۳ (۲۰۱۵)، در پژوهشی با عنوان بررسی شاخص‌های تأثیر گذار بر موفقیت و نشاط دانشجویان، نتیجه گرفتند که عوامل مختلفی از قبیل حمایت سازمانی، استقامت، رضایت از رشته شغلی، ساختار دانشگاه و فرهنگ حاکم بر دانشگاه از مهمترین عوامل تأثیرگذار بر موفقیت و نشاط شناخته می‌شوند.

- کان^۴ (۲۰۰۹)، در مقاله‌ای تحت عنوان "بررسی ارتباط بین پیشرفت تحصیلی، سال تحصیلی، جنسیت و نوع آموزش دریافتی دانشجویان رشته‌های علوم با سبک‌های یادگیری" را انجام دادند. جامعه آماری دانشجویان دانشگاه موگلا^۵ در ترکیه بودند. نتایج نشان داد که نزدیک نیمی از دانشجویان سبک یادگیری جذب‌کننده داشتند و بقیه به ترتیب سبک‌های همگرا، واگرا و انطباق‌یابنده داشتند. بین سبک‌های یادگیری و پیشرفت تحصیلی همبستگی معناداری وجود نداشت و اینکه سال تحصیلی دانشجویان اثر معناداری روی سبک‌های یادگیری نداشت به طوری که دانشجویان سال‌های اول، دوم و سوم عمدتاً سبک جذب‌کننده و دانشجویان سال چهارم عمدتاً سبک‌های جذب‌کننده و همگرا داشتند. همچنین جنسیت دانشجویان عامل تأثیر گذاری بر سبک یادگیری بود به طوری که نیمی از دانشجویان دختر سبک یادگیری جذب‌کننده داشتند و بقیه آنها بیشتر سبک یادگیری همگرا داشتند در حالی که اولین سبک یادگیری پسران جذب‌کننده و دومین سبک یادگیری آنها واگرا بود و در نهایت باید گفت که بین سبک‌های یادگیری دانشجویان و نوع آموزش دریافتی‌شان ارتباط معناداری وجود نداشت به طوری که در دانشجویان روزانه و شبانه سبک یادگیری جذب‌کننده در ابتدا بود و دومین سبک یادگیری دانشجویان روزانه، سبک همگرا و دومین سبک یادگیری دانشجویان شبانه واگرا بود.

² - Banerjee et al

³ - Kim & Han

⁴ - Can

⁵ - Mugla

- تلا^۶ (۲۰۰۷)، تحقیقی را با عنوان "تأثیر انگیزش بر موفقیت علمی دانش آموزان و عملکرد یادگیری ریاضی در بین دانش آموزان مقطع متوسطه نجریه" انجام داد. نتایج نشان داد که موفقیت علمی بر اساس انگیزش بین دانش آموزان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد. همچنین انگیزه منجر به موفقیت می شود.
- ایماوبنگ و مfonoبانگ^۷ (۲۰۱۳)، تحقیقی را با عنوان "تحلیلی از انگیزه موفقیت و درگیری تحصیلی دانش آموزان نجریه-ای) انجام دادند. نتایج نشان داد که انگیزه موفقیت تأثیر معناداری بر درگیری علمی دارد و دانش آموزان با انگیزه بالا نسبت با دانش آموزان با انگیزه متوسط و کم، بیشتر درگیر هستند. همچنین دانش آموزان پسر با انگیزه تر از دانش آموزان دختر هستند، سن نیز بر موفقیت تحصیلی تأثیر داشت.
- آدامسون سیگلا کینگ^۸ (۲۰۱۳)، تحقیقی را با عنوان "بررسی عوامل بازدارنده کیفیت آموزش در مقطع متوسطه تانزانی" را انجام داد. نتایج نشان داد که عدم تناسب بین تعداد معلمان و دانش آموزان، کیفیت پایین کتاب‌های درسی، نبود راهنمایی قابل اعتماد معلمان، نبود آزمایشگاه‌ها یک دسته از بازدارنده‌ها بودند. دسته دوم نیز مرتبط با اجرای آموزش بود.

روش تحقیق

جامعه آماری پژوهش پیش رو معلمان مقطع متوسطه شهرستان چابهار می باشند که تعداد معلمان و جامعه آماری این تحقیق ۳۴۹ نفر می باشند. برای انتخاب نمونه آماری از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد و برای تعیین حجم نمونه از جدول کهن^۹ (۱۹۶۹) و مورگان و کرسی^{۱۰} (۱۹۷۰) استفاده شد که بر اساس این جدول و اینکه تعداد جامعه ۳۴۹ نفر می باشد تعداد نمونه موردنظر ۱۸۶ نفر تعیین گردید.

آزمون فرضیه‌های تحقیق از طریق تجزیه و تحلیل داده‌ها با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS انجام شد. اطلاعات به دست آمده با استفاده از شیوه‌های آماری توصیفی و آماری استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در سطح توصیفی از SPSS جهت تعیین میزان فراوانی و درصد اطلاعات عمومی و جمعیت شناختی نمونه آماری استفاده شد و در سطح استنباطی از آزمون‌های t استیودنت تک گروهی و فریدمن با کمک نرم‌افزار SPSS استفاده شد.

چهارچوب مفهومی تحقیق

در این تحقیق از مدل‌های باغانی و دهقانی نیشابوری (۱۳۹۰)، گنجی و همکاران (۱۳۹۱)، لواسانی و همکاران (۱۳۸۶)، ملک مکان (۱۳۸۷)، بهرامی و عباسیان فرد (۱۳۸۹)، ارجمندسیاهپوش و همکاران (۱۳۹۲)، سلملیان و کاظم نژادلیلی (۱۳۹۳)، صادقی موحد و همکاران (۱۳۹۲)، طباطبائی و همکاران (۱۳۹۱)، حاتمی و همکاران (۱۳۹۱)، حسن طهرانی و همکاران (۱۳۹۱)، امیرمظاهری (۱۳۹۲)، دادفر و همکاران (۱۳۹۲)، موسوی و همکاران (۱۳۸۷)، زرهانی و تاجیک اسماعیلی (۱۳۸۹)، ساکی (۱۳۸۹)، دست باز و کوهستانی (۱۳۹۲)، معین پور و همکاران (۱۳۸۹)، سرمدی و همکاران (۱۳۸۹) و سیفی و همکاران (۱۳۸۸)، استفاده شد تا به یک مدل جامع از دلایل عدم پیشرفت دانش آموزان برسیم بر این اساس مدل مفهومی تحقیق به صورت زیر خواهد بود:

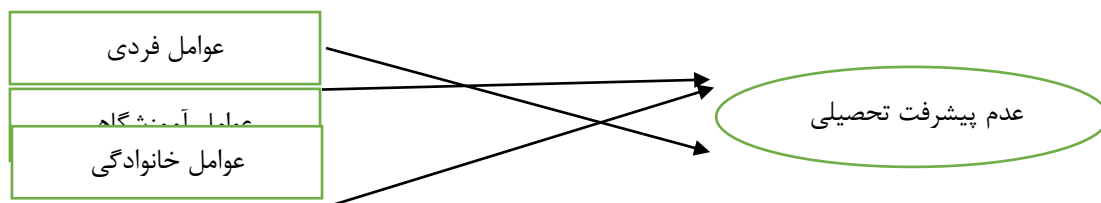
⁶ - Tella

⁷ - Imaobong and Mfonoabong

⁸ - Adamson Sigalla King

⁹ - Cohen

¹⁰ - Morgan and Krejcie

شکل ۱- مدل مفهومی تحقیق

تجزیه و تحلیل داده ها

در این قسمت لازم است در مورد آزمون t تک گروهی متذکر شد که شرایط تأثیرگذار بودن یا نبودن عامل به صورت زیر خواهد بود:

دارای نقش است \Rightarrow مقدار بحرانی $<$ آماره آزمون یا $P\text{-Value (Sig)} > \alpha = 0/05$

دارای نقش نیست \Rightarrow مقدار بحرانی $>$ آماره آزمون یا $P\text{-Value (Sig)} < \alpha = 0/05$

سوال اول پژوهش) آیا عوامل فردی بر عدم پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه از دیدگاه معلمان شهرستان چابهار تأثیر معناداری دارد.

برای بررسی این سؤال از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده می‌شود که نتایج آن در جدول شماره (۲) آمده است:

جدول ۲- نتایج آزمون t برای عوامل فردی

عامل	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین‌ها
عوامل فردی	۸۳/۸۷۹	۱۹۳	۰/۰۰۰	۳/۷۱۵۵۶

همان‌طور که در جدول شماره (۲) آمده است مقدار $P\text{-Value}$ از سطح معنی‌داری بودن آزمون یعنی ۱ درصد کم‌تر است، از طرفی میزان آماره t ، ۸۳/۸۷۹ به دست آمده است که از مقدار بحرانی جدول بیشتر است بنابراین می‌توان گفت که عوامل فردی بر عدم پیشرفت تحصیلی در مقطع متوسطه از دیدگاه معلمان شهرستان چابهار تأثیر معناداری دارد.

سوال دوم پژوهش) آیا عوامل آموزشی بر عدم پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه از دیدگاه معلمان شهرستان چابهار تأثیر معناداری دارد؟

برای بررسی این سؤال از آزمون t تک نمونه‌ای استفاده می‌شود که نتایج آن در جدول شماره (۳) آمده است:

جدول ۳- نتایج آزمون t برای عوامل آموزشی

عامل	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین ها
عوامل آموزشی	۱۲۲/۶۸۶	۱۹۳	۰/۰۰۰	۳/۹۲۰۵

همان طور که در جدول شماره (۳) آمده است مقدار P-Value از سطح معنی داری بودن آزمون یعنی ۱ درصد کم تر است، از طرفی میزان آماره t، ۱۲۲/۶۸۶ به دست آمده است که از مقدار بحرانی جدول بیشتر است بنابراین می توان گفت که عوامل آموزشی بر عدم پیشرفت تحصیلی در مقطع متوسطه از دیدگاه معلمان شهرستان چابهار تأثیر معناداری دارد.

سوال سوم پژوهش (آیا عوامل خانوادگی بر عدم پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه از دیدگاه معلمان شهرستان چابهار تأثیر معناداری دارد؟

برای بررسی این سؤال از آزمون t تک نمونه ای استفاده می شود که نتایج آن در جدول شماره (۴) آمده است:

جدول ۴- نتایج آزمون t برای عوامل خانوادگی

عامل	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین ها
عوامل خانوادگی	۷۰/۶۷۱	۱۹۳	۰/۰۰۰	۳/۵۲۰۰۵

همان طور که در جدول شماره (۴) آمده است مقدار P-Value از سطح معنی داری بودن آزمون یعنی ۱ درصد کم تر است، از طرفی میزان آماره t، ۷۰/۶۷۱ به دست آمده است که از مقدار بحرانی جدول بیشتر است بنابراین می توان گفت که عوامل خانوادگی بر عدم پیشرفت تحصیلی در مقطع متوسطه از دیدگاه معلمان شهرستان چابهار تأثیر معناداری دارد.

سوال چهارم پژوهش (اوایت بندی عوامل بازدارنده پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مقطع متوسطه از نظر معلمان شهرستان چابهار چگونه است؟

برای بررسی این سؤال پژوهش از آزمون فریدمن استفاده شد که نتایج حاصل در قالب جداول شماره

(۵) و (۶) آمده است:

جدول ۵- نتایج آزمون فریدمن برای عوامل سه گانه بازدارنده پیشرفت تحصیلی

Chi-Square	۶۵/۹۳۰
Df	۲
Asymp. sig.	۰/۰۰۰

همان طور که جدول شماره (۵) نشان می دهد مقدار sig، ۰/۰۰۰ به دست آمده است که کمتر از یک درصد می باشد و این به این معنی است که در سطح اطمینان ۹۹ درصد میزان اهمیت هر یک از عوامل سه گانه بازدارنده پیشرفت تحصیلی با توجه به نظر پاسخ دهندگان این تحقیق یکسان نمی باشد که می توان این موضوع را در خروجی بعدی آزمون فریدمن نیز مشاهده کرد (جدول شماره ۶):

جدول ۶ میانگین رتبه‌های عوامل سه‌گانه بازدارنده پیشرفت تحصیلی بر اساس آزمون فرید من

رتبه	میانگین رتبه	عامل
۱	۲/۴۱	عوامل آموزشی
۲	۱/۹۹	عوامل فردی
۳	۱/۸۹	عوامل خانوادگی

اساس کار در آزمون فریدمن به این صورت است که هرچه میانگین رتبه عامل بیشتر باشد رتبه متغیر بهتر خواهد بود، همان‌طور که جدول شماره (۶) نیز نشان می‌دهد میانگین رتبه‌های عوامل سه‌گانه بازدارنده پیشرفت تحصیلی در شهرستان چابهار یکسان نمی‌باشد و ترتیب اولویت عوامل از نظر پاسخ‌دهندگان به این صورت است: عوامل آموزشی، عوامل فردی، عوامل خانوادگی.

۴-۱) اولویت‌بندی مؤلفه‌های عوامل فردی بازدارنده پیشرفت تحصیلی از نظر معلمان متوسطه شهرستان چابهار چگونه است؟

نتایج بررسی این مورد در قالب جداول شماره (۷) و (۸) آمده است:

جدول ۷- نتایج آزمون فرید من برای مؤلفه‌های عوامل فردی بازدارنده پیشرفت تحصیلی

Chi-Square	۷۳/۰۴۲
Df	۱۰
Asymp. sig.	۰/۰۰۰

همان‌طور که جدول شماره (۷) نشان می‌دهد مقدار Sig، ۰/۰۰۰ به دست آمده است که کمتر از یک در صد می‌باشد و این به این معنی است که در سطح اطمینان ۹۹ درصد میزان اهمیت هر یک از مؤلفه‌های عوامل فردی بازدارنده پیشرفت تحصیلی با توجه به نظر پاسخ‌دهندگان این تحقیق یکسان نمی‌باشد که می‌توان این موضوع را در خروجی بعدی آزمون فریدمن نیز مشاهده کرد (جدول شماره ۸):

جدول ۸- میانگین رتبه‌های مؤلفه‌های عوامل فردی بازدارنده پیشرفت تحصیلی بر اساس آزمون فرید من

رتبه	میانگین رتبه	عامل
۱	۷/۰۶	عدم انگیزه دانش‌آموزان
۲	۶/۶۳	پایین بودن سطح خودتنظیمی در دانش‌آموزان
۳	۶/۳۵	عدم عزت‌نفس دانش‌آموزان
۴	۶/۲۴	ناخودکارآمدی دانش‌آموزان
۵	۶/۲۰	پایین بودن هوش دانش‌آموزان
۶	۵/۸۱	وجود سبک هویتی اجتناب/سردرگمی در دانش‌آموزان
۷	۵/۷۳	وجود افسردگی در دانش‌آموزان

۸	۵/۷۱	عدم مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان
۹	۵/۶۸	پایین بودن سطح خودپنداری تحصیلی در دانش‌آموزان
۱۰	۵/۶۴	عدم علاقه به رشته
۱۱	۴/۹۶	پایین بودن سطح هوش هیجانی دانش‌آموزان

اساس کار در آزمون فریدمن به این صورت است که هرچه میانگین رتبه عامل بیشتر باشد رتبه متغیر بهتر خواهد بود، همان‌طور که جدول شماره (۸) نیز نشان می‌دهد میانگین رتبه‌های مؤلفه‌های عوامل فردی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی در شهرستان چابهار یکسان نمی‌باشد و ترتیب اولویت عوامل از نظر پاسخ‌دهندگان به این صورت است: عدم انگیزه دانش‌آموزان، پایین بودن سطح خودتنظیمی در دانش‌آموزان، عدم عزت‌نفس دانش‌آموزان، ناخودکارآمدی دانش‌آموزان، پایین بودن هوش دانش‌آموزان، وجود سبک هویتی اجتناب/سردرگمی در دانش‌آموزان، وجود افسردگی در دانش‌آموزان، عدم مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان، پایین بودن سطح خودپنداری تحصیلی در دانش‌آموزان، عدم علاقه به رشته و پایین بودن سطح هوش هیجانی دانش‌آموزان.

۴-۲) اولویت‌بندی مؤلفه‌های عوامل خانوادگی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی، از نظر معلمان متوسطه شهرستان چابهار چگونه است؟

نتایج بررسی این مورد در قالب جداول شماره (۹) و (۱۰) آمده است:

جدول ۹- نتایج آزمون فریدمن برای مؤلفه‌های عوامل خانوادگی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی

Chi-Square	۱۹۶/۷۱۶
Df	۸
Asymp. sig.	۰/۰۰۰

همان‌طور که جدول شماره (۹) نشان می‌دهد مقدار Sig، ۰/۰۰۰ به دست آمده است که کمتر از یک درصد می‌باشد و این به این معنی است که در سطح اطمینان ۹۹ درصد میزان اهمیت هر یک از مؤلفه‌های عوامل خانوادگی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی با توجه به نظر پاسخ‌دهندگان این تحقیق یکسان نمی‌باشد که می‌توان این موضوع را در خروجی بعدی آزمون فریدمن نیز مشاهده کرد (جدول شماره ۱۰):

جدول ۱۰- میانگین رتبه‌های مؤلفه‌های عوامل خانوادگی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی بر اساس آزمون فریدمن

رتبه	میانگین رتبه	عامل
۱	۶/۰۲	حاکمیت ارزش‌های مادی در خانواده
۲	۵/۹۴	مشکلات و درگیری والدین (نابسامانی در خانواده)
۳	۵/۸۰	ارتباط نامناسب و مستمر اولیا و مربیان

۴	۵/۷۸	وضعیت نامناسب اقتصادی
۵	۴/۶۴	تعداد بالای اعضای خانواده
۶	۴/۶۱	خانواده دانش‌آموزان در طبقات اجتماعی پایین
۷	۴/۱۹	پایین بودن سطح تحصیلات اعضای خانواده
۸	۴/۰۳	روستایی بودن دانش‌آموز
۹	۳/۹۸	محیط خانوادگی نامناسب

اساس کار در آزمون فریدمن به این صورت است که هرچه میانگین رتبه عامل بیشتر باشد رتبه متغیر بهتر خواهد بود، همان‌طور که جدول شماره (۱۰) نیز نشان می‌دهد میانگین رتبه‌های مؤلفه‌های عوامل خانوادگی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی در شهرستان چابهار یکسان نمی‌باشد و ترتیب اولویت عوامل از نظر پاسخ‌دهندگان به این صورت است: حاکمیت ارزش‌های مادی در خانواده، مشکلات و درگیری والدین (نابسامانی در خانواده)، ارتباط نامناسب و مستمر اولیا و مربیان، وضعیت نامناسب اقتصادی، تعداد بالای اعضای خانواده، خانواده دانش‌آموزان در طبقات اجتماعی پایین، پایین بودن سطح تحصیلات اعضای خانواده، روستایی بودن دانش‌آموز و محیط خانوادگی نامناسب.

۳-۴) اولویت‌بندی مؤلفه‌های عوامل آموزشی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی، از نظر معلمان متوسطه شهرستان چابهار چگونه است؟

نتایج بررسی این فرضیه در قالب جداول شماره (۱۱) و (۱۲) آمده است:

جدول ۱۱- نتایج آزمون فریدمن برای مؤلفه‌های عوامل آموزشی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی

Chi-Square	۵۳/۰۲۲
Df	۹
Asymp. sig.	۰/۰۰۰

همان‌طور که جدول شماره (۱۱) نشان می‌دهد مقدار Sig، ۰/۰۰۰ به دست آمده است که کمتر از یک درصد می‌باشد و این به این معنی است که در سطح اطمینان ۹۹ درصد میزان اهمیت هر یک از مؤلفه‌های عوامل آموزشی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی با توجه به نظر پاسخ‌دهندگان این تحقیق یکسان نمی‌باشد که می‌توان این موضوع را در خروجی بعدی آزمون فریدمن نیز مشاهده کرد (جدول شماره ۱۲):

جدول ۱۲- میانگین رتبه‌های مؤلفه‌های عوامل آموزشی بازدارنده پیشرفت تحصیلی بر اساس آزمون فرید

من

رتبه	میانگین رتبه	عامل
۱	۶/۲۴	صداهای ناهنجار
۲	۶/۰۴	آرایش نامناسب کلاس
۳	۵/۸۲	وضعیت نامناسب نور در کلاس
۴	۵/۶۷	نا توانمندی معلمان
۵	۵/۴۷	ظاهر نامناسب کلاس
۶	۵/۳۶	کمبود تجهیزات نوین آموزشی
۷	۵/۲۴	عدم وجود فرهنگ یادگیری در مدرسه
۸	۵/۲۱	عدم وجود همیار معلم
۹	۵/۱۱	سابقه کم مدیران و معلمان
۱۰	۴/۸۲	سیستم حرارتی و تهویه نامناسب

اساس کار در آزمون فریدمن به این صورت است که هرچه میانگین رتبه عامل بیشتر باشد رتبه متغیر بهتر خواهد بود، همان‌طور که جدول شماره (۱۲) نیز نشان می‌دهد میانگین رتبه‌های مؤلفه‌های عوامل آموزشی بازدارنده پیشرفت تحصیلی در شهرستان چابهار یکسان نمی‌باشد و ترتیب اولویت عوامل از نظر پاسخ‌دهندگان به این صورت است: صداها ناهنجار، آرایش نامناسب کلاس، وضعیت نامناسب نور در کلاس، نا توانمندی معلمان، ظاهر نامناسب کلاس، کمبود تجهیزات نوین آموزشی، عدم وجود فرهنگ یادگیری در مدرسه، عدم وجود همیار معلم، سابقه کم مدیران و معلمان و سیستم حرارتی و تهویه نامناسب.

نتیجه‌گیری و تحلیل یافته‌های تحقیق

نتایج توصیفی

بررسی توزیع فراوانی کارکنان در نمونه مورد مطالعه بر حسب ویژگی‌های جمعیت شناختی، یافته‌هایی به شرح زیر حاصل نمود:

از نظر جنسیت، توزیع فراوانی نمونه مورد مشاهده در این تحقیق بر طبق اطلاعات به دست آمده نشان می‌دهد که از بین پاسخگویان حدود ۵۱/۵ درصد مرد و ۴۸/۵ درصد را زن تشکیل می‌دهند که بدین ترتیب می‌توان نتیجه گرفت که بیشترین فراوانی مربوط به پاسخگویان مرد و کمترین مربوط به پاسخگویان زن می‌باشد.

از نظر میزان تحصیلات، توزیع فراوانی در نمونه مورد بررسی بیانگر آن است که تعداد افرادی که دارای مدرک کارشناسی می‌باشند بیش از سایرین است و ۵۸/۸ درصد افراد نمونه مورد مطالعه را تشکیل می‌دهند و بعد از این گروه، افراد با مدرک کارانی با ۲۵/۸ درصد و در نهایت مدرک کارشناسی ارشد و بالاتر با ۱۵/۵ درصد، را به خود اختصاص داده‌اند. از این رو با توجه به

یافته های نمونه مورد مطالعه می توان گفت که پاسخگویان با مدرک تحصیلی کارشناسی از نظر تحصیلات، گروه بیشنه هستند.

از نظر وضعیت تأهل، توزیع فراوانی در نمونه مورد بررسی، ۱۱/۳ درصد از پاسخگویان مجرد و ۸۸/۷ درصد از پاسخگویان متأهل می باشند که بدین ترتیب می توان نتیجه گرفت که درصد پاسخگویان متأهل بیشتر از افراد مجرد بوده است. از نظر سن پاسخگویان، توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی، افراد با سن ۴۱ تا ۴۵ سال درصد بیشتری را نسبت به سایر پاسخگویان به خود اختصاص داده اند و (۲۳/۲) درصد از افراد مورد مطالعه را تشکیل می دهند و بعد از این گروه، افراد با سن ۳۶ تا ۴۰ سال با (۲۲/۲) درصد، ۴۶ تا ۵۰ با (۲۰/۶) درصد، کمتر از ۳۰ سال (۱۲/۹) درصد، ۳۰ تا ۳۵ سال با (۱۱/۳) درصد و در نهایت افراد با سن بیشتر از ۵۰ سال (۹/۸) درصد را به خود اختصاص داده اند.

نتایج استنباطی

بررسی عوامل پیش آیند و پس آیند موفقیت تحصیلی همواره از دغدغه های پژوهشگران نظام تعلیم و تربیت بوده است و در مطالعات متعدد این عوامل به تناسب اهمیت و تأثیر خود شناسایی و یا طبقه بندی شده اند؛ اما متأسفانه کاربر روی تعدیل این عوامل و تلاش های تجربی جهت کاهش دادن عوامل منفی تأثیرگذار بر پیشرفت تحصیلی، خلأی برجسته در نظام آموزشی بوده است. علی رغم همه ی پژوهش هایی که در مورد موفقیت و انگیزه تحصیلی انجام می شود، این مسئله هنوز به عنوان یکی از چالش ها و دغدغه های نظام آموزشی ما مطرح است (خجسته مهر و همکاران، ۱۳۹۱). بر این اساس این تحقیق به شناسایی و اولویت بندی عوامل بازدارنده ی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان از دیدگاه معلمان مقطع متوسطه شهرستان چابهار می پردازد. پس از جمع آوری داده ها و تجزیه و تحلیل آن ها با استفاده از آزمون های آماری مناسب، به بررسی سوالات تحقیق پرداخته شد که در قسمت بعدی به تحلیل آن ها می پردازیم:

الف) نقش عوامل فردی بر عدم پیشرفت تحصیلی در مقطع متوسطه شهرستان چابهار

نتایج نشان داد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد عوامل فردی بر عدم پیشرفت تحصیلی در مقطع متوسطه شهرستان چابهار تأثیر دارند. این نتیجه با نتایج گنجی و همکاران (۱۳۹۱)، همسو است آنان در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که بین باورهای انگیزشی (انگیزش) و پیشرفت تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد و عدم انگیزش یکی از عوامل بازدارنده ی پیشرفت تحصیلی در این تحقیق است. همچنین با نتایج سلملیان و کاظم نژادلیلی (۱۳۹۳)، همسو است آنان در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که بین عزت نفس و موفقیت تحصیلی رابطه معناداری وجود و عدم عزت نفس یکی از عوامل بازدارنده ی پیشرفت تحصیلی در این تحقیق است. با نتایج ارجمندسیاه پوش و همکاران (۱۳۹۰)، همسو است زیرا آنان به این نتیجه رسیدند که عزت نفس و علاقه به رشته با پیشرفت تحصیلی رابطه معناداری دارند. با نتایج صادقی موحد و همکاران (۱۳۹۲)، همسو است زیرا به این نتیجه رسیدند که عزت نفس، افسردگی و هوش از عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی هستند. بنابراین وجود عوامل فردی نامناسب مانند عدم انگیزه دانش آموزان، پایین بودن سطح خودتنظیمی در دانش آموزان، عدم عزت نفس دانش آموزان، نا خودکار آمدی دانش آموزان، پایین بودن هوش دانش آموزان، وجود سبک هویتی اجتناب/سردرگمی در دانش آموزان، وجود افسردگی در دانش آموزان، عدم مسئولیت پذیری دانش آموزان، پایین بودن سطح خودپنداری تحصیلی در دانش آموزان، عدم علاقه به رشته و پایین بودن سطح هوش هیجانی دانش آموزان، می تواند بازدارنده ی پیشرفت تحصیلی باشد و

هر چه دانش‌آموزان، معلمان و خانواده‌ها در بهبود این عوامل تلاش کنند باعث پیشرفت بیشتر دانش‌آموزان و یا حداقل جلوگیری از عدم پیشرفت آن‌ها خواهد شد.

ب) نقش عوامل آموزشی بر عدم پیشرفت تحصیلی در مقطع متوسطه شهرستان چابهار

نتایج نشان داد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد عوامل آموزشی بر عدم پیشرفت تحصیلی در مقطع متوسطه از دیدگاه معلمان متوسطه شهرستان چابهار تأثیر دارند. این نتیجه با نتایج ساکی (۱۳۸۹)، همسو است ایشان در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که مدارس موفق و غیر موفق از نظر میزان تعامل اولیا با مدرسه، سابقه کار مدیران، توانمندی معلمان، فرهنگ یادگیری مدرسه، باهم فرق دارند که در این تحقیق از عوامل آموزشی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی می‌باشند. همچنین با نتایج سیفی و همکاران (۱۳۹۲) همسو است آن‌ها در تحقیق به این نتیجه رسیدند که همیار معلم (از عوامل بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی در این تحقیق)، بر پیشرفت تحصیلی تأثیر دارد. با نتایج معین پور (۱۳۸۳)، غیرهمسو است زیرا ایشان در تحقیق خود به این نتیجه رسید که رابطه معناداری بین متغیرهای فیزیکی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان وجود ندارد. بنابراین وجود (عدم وجود یا مناسب نبودن) عوامل آموزشی مناسب مانند صداهای ناهنجار، آرایش نامناسب کلاس، وضعیت نامناسب نور در کلاس، نا توانمندی معلمان، ظاهر نامناسب کلاس، کمبود تجهیزات نوین آموزشی، عدم وجود فرهنگ یادگیری در مدرسه، عدم وجود همیار معلم، سابقه کم مدیران و معلمان و سیستم حرارتی و تهویه نامناسب باعث جلوگیری از پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان از نظر معلمان مقطع متوسطه شهرستان چابهار می‌شود.

ج) نقش عوامل خانوادگی بر عدم پیشرفت تحصیلی در مقطع متوسطه شهرستان چابهار

نتایج نشان داد که در سطح اطمینان ۹۹ درصد عوامل خانوادگی بر عدم پیشرفت تحصیلی در مقطع متوسطه شهرستان چابهار تأثیر دارند. این نتیجه با نتایج دادفر و همکاران (۱۳۹۲)، همسو است آن‌ها در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که پایگاه اجتماعی-اقتصادی، سطح تحصیلات در خانواده، داشتن امکانات و نا به سامانی و مشکلات در خانواده هست که با افت تحصیلی رابطه معنادار دارند. همچنین با نتایج ساکی (۱۳۸۹)، همسو است ایشان در تحقیق خود ایشان در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که مدارس موفق و غیر موفق از نظر وضعیت اقتصادی خانواده‌های دانش‌آموزان، باهم فرق دارند که در این تحقیق از عوامل خانوادگی بازدارنده‌ی پیشرفت تحصیلی است. با نتایج ارجمندسیاه پوش و همکاران (۱۳۹۰)، همسو است زیرا آنان به این نتیجه رسیدند که طبقه اجتماعی خانواده، محیط خانواده و تعداد اعضای خانواده با پیشرفت تحصیلی رابطه معناداری دارند. با نتایج صادقی موحد و همکاران (۱۳۹۲)، همسو است زیرا به این نتیجه رسیدند که طبقه اجتماعی خانواده و محل سکونت (روستایی یا شهری بودن) از عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی هستند. با نتایج لواسانی و همکاران (۱۳۸۶)، همسو است زیرا در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که سطح تحصیلات خانواده و مشکلات و درگیری والدین (نابسامانی در خانواده)، بر پیشرفت تحصیلی تأثیر دارند. بنابراین وجود عوامل خانوادگی نامناسب از جمله حاکمیت ارزش‌های مادی در خانواده، مشکلات و درگیری والدین (نابسامانی در خانواده)، ارتباط نامناسب و مستمر اولیا و مربیان، وضعیت نامناسب اقتصادی، تعداد بالای اعضای خانواده، خانواده

دانش‌آموزان در طبقات اجتماعی پایین، پایین بودن سطح تحصیلات اعضای خانواده، روستایی بودن دانش‌آموز و محیط خانوادگی نامناسب از نظر معلمان مقطع متوسطه شهرستان چابهار می‌تواند باعث جلوگیری از پیشرفت دانش‌آموزان شود.

د-۱): اولویت‌بندی عوامل بازدارنده پیشرفت تحصیلی، از نظر معلمان متوسطه شهرستان چابهار

نتایج حاصل‌شده نشان داد در سطح اطمینان ۹۹ درصد پاسخ‌دهندگان برای این عوامل اهمیت یکسانی قائل نیستند و بر اساس دیگر نتایج آن مشخص شد که الویت این عوامل به صورت زیر است: عوامل آموزشی، فردی و خانوادگی. در ادبیات تحقیق، تحقیق مشابهی که به اولویت‌بندی این عوامل بپردازد مشاهده نشد بنابراین در زمینه مقایسه نتایج این تحقیق با تحقیق دیگر نمی‌توان کاری انجام داد.

د-۱) اولویت‌بندی مؤلفه‌های عوامل فردی بازدارنده پیشرفت تحصیلی متوسطه شهرستان چابهار

نتایج حاصل‌شده نشان داد در سطح اطمینان ۹۹ درصد پاسخ‌دهندگان برای این عوامل اهمیت یکسانی قائل نیستند و بر اساس دیگر نتایج آن مشخص شد که الویت این عوامل به صورت زیر است: عدم انگیزه دانش‌آموزان، پایین بودن سطح خودتنظیمی در دانش‌آموزان، عدم عزت‌نفس دانش‌آموزان، ناخودکارآمدی دانش‌آموزان، پایین بودن هوش دانش‌آموزان، وجود سبک هویتی اجتناب/سردرگمی در دانش‌آموزان، وجود افسردگی در دانش‌آموزان، عدم مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان، پایین بودن سطح خودپنداری تحصیلی در دانش‌آموزان، عدم علاقه به رشته و پایین بودن سطح هوش هیجانی دانش‌آموزان. در ادبیات تحقیق، تحقیق مشابهی که به اولویت‌بندی این عوامل بپردازد مشاهده نشد بنابراین در زمینه مقایسه نتایج این تحقیق با تحقیق دیگر نمی‌توان کاری انجام داد.

د-۲) اولویت‌بندی مؤلفه‌های عوامل خانوادگی بازدارنده پیشرفت تحصیلی متوسطه شهرستان چابهار

نتایج حاصل‌شده نشان داد در سطح اطمینان ۹۹ درصد پاسخ‌دهندگان برای این عوامل اهمیت یکسانی قائل نیستند و بر اساس دیگر نتایج آن مشخص شد که الویت این عوامل به صورت زیر است: حاکمیت ارزش‌های مادی در خانواده، مشکلات و درگیری والدین (نابسامانی در خانواده)، ارتباط نامناسب و مستمر اولیا و مربیان، وضعیت نامناسب اقتصادی، تعداد بالای اعضای خانواده، خانواده دانش‌آموزان در طبقات اجتماعی پایین، پایین بودن سطح تحصیلات اعضای خانواده، روستایی بودن دانش‌آموز و محیط خانوادگی نامناسب.

در ادبیات تحقیق، تحقیق مشابهی که به اولویت‌بندی این عوامل بپردازد مشاهده نشد بنابراین در زمینه مقایسه نتایج این تحقیق با تحقیق دیگر نمی‌توان کاری انجام داد.

د-۳) اولویت‌بندی مؤلفه‌های عوامل آموزشی بازدارنده پیشرفت تحصیلی متوسطه شهرستان چابهار

نتایج حاصل‌شده نشان داد در سطح اطمینان ۹۹ درصد پاسخ‌دهندگان برای این عوامل اهمیت یکسانی قائل نیستند و بر اساس دیگر نتایج آن مشخص شد که الویت این عوامل به صورت زیر است: صداهای ناهنجار، آرایش نامناسب کلاس، وضعیت نامناسب نور در کلاس، نا توانمندی معلمان، ظاهر نامناسب کلاس، کمبود تجهیزات نوین آموزشی، عدم وجود فرهنگ یادگیری در مدرسه، عدم وجود همیار معلم، سابقه کم مدیران و معلمان و سیستم حرارتی و تهویه نامناسب.

در ادبیات تحقیق، تحقیق مشابهی که به اولویت‌بندی این عوامل بپردازد مشاهده نشد بنابراین در زمینه مقایسه نتایج این تحقیق با تحقیق دیگر نمی‌توان کاری انجام داد.

پیشنهادها و راهکارها

با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل و آزمون فرضیه‌ها، مطالعات گسترده و مراجعات محقق و افزون بر این‌ها، راهنمایی‌های اساتید محترم، پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

پیشنهادهای کاربردی

الف) با توجه به عوامل فردی

- ✓ هرچه میزان عزت‌نفس دانش‌آموز بیشتر باشد میزان پیشرفت تحصیلی بیشتر است. پس بایستی به طرق مختلف درصد افزایش میزان عزت‌نفس و یا اعتماد در بین دانش‌آموزان باشیم. برای بالا بردن عزت‌نفس در دانش‌آموزان راه‌های مختلفی وجود دارد. مثلاً برای افزایش عزت‌نفس ضروری است اولیا و مربیان به تفاوت‌های فردی، ویژگی‌های رشدی، مهارت‌ها، قابلیت‌ها، عواطف، منش و استعدادهای کودک توجه جدی کنند.
- ✓ از آنجایی که احترام به شخصیت افراد و در نظر گرفتن نقاط قوت آن‌ها می‌تواند در افزایش عزت‌نفس مؤثر باشد، توصیه می‌شود والدین به نقاط قوت فرزندان بیش از نقاط ضعف آن‌ها توجه کنند.
- ✓ می‌توان با توجه به استعدادهای بالقوه فرد از طریق آموزش‌های مناسب در جهت رفع آشفتگی‌های عاطفی، هیجانی، مشکلات رفتاری و به‌منظور تقویت انگیزه دانش‌آموزان برنامه‌ریزی کرد.
- ✓ برای ایجاد سازگاری بیشتر و افزایش عزت‌نفس دانش‌آموزان لازم است معلمان دانش‌آموزان را در وضع و اجرای مقررات کلاس و مدرسه سهیم کنند. این روش حس مسئولیت‌پذیری را در نوجوان افزایش می‌دهد.
- ✓ برنامه‌ریزی در راستای ایجاد انعطاف در برنامه‌های درسی و آموزشی و توسعه روش‌های فعال و مشارکتی و ایجاد این باور که تمامی دانش‌آموزان می‌توانند یاد بگیرند، اما سبک‌ها و ترجیحات متفاوتی دارند.

ب) با توجه به عوامل خانوادگی

- ✓ در صورت افزایش میزان درآمد خانواده و یا بالا بردن پایگاه اقتصادی و اجتماعی و یا طبقات اجتماعی، به میزان پیشرفت تحصیلی و معدل دانش‌آموزان افزوده می‌شود و برعکس. در صورتی که مسؤولین جامعه درصد پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان باشند بایستی سطح رفاه اقتصادی و شاخص میزان درآمد در بین مردم افزایش یابد تا بتوان شاهد پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و یا افزایش معدل آن‌ها بود.
- ✓ والدین باید برای رسیدگی به امور درسی فرزندان خود برنامه‌های منظمی داشته باشند و بین گفته‌ها و نظرات معلم و والدین نباید تفاوتی وجود داشته باشد و آموزش در محیط مدرسه باید همراه و همگام با محیط خانه و با نظارت و هم‌فکری مربیان و والدین صورت گیرد زیرا هماهنگ نبودن اولیا و مربیان، دانش‌آموزان را دچار تردید می‌کند.
- ✓ هرچه اعضای خانواده کمتر باشد، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان بیشتر خواهد بود. پس با رعایت اصول و برنامه‌های تنظیم خانواده می‌توان در تداوم پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مثر ثمر بود.

ج) با توجه به عوامل آموزشگاهی

✓ پیشنهاد می‌شود که معلمان از به کاربران روش‌های غیرقابل انعطاف آموزشی بپرهیزند و با تنوع دادن در روش‌های آموزشی خود و دادن حق انتخاب به دانش‌آموزان و دانشجویان خود، امکان پیشرفت و موفقیت تحصیلی آن‌ها را افزایش دهند. به‌طور مثال در کنار آزمون گرفتن و روش‌های ساختارمند، روش‌های مبتنی بر بحث گروهی و همچنین کارهای پژوهشی، فعالیت‌های دسته‌جمعی و . . . را نیز در برنامه درسی خود بگنجانند تا به شکوفا شدن هر چه‌بهرتر و بیشتر استعدادهای فراگیرانشان کمک کنند.

✓ به‌طور کلی، وجود امکانات کافی می‌تواند موجب دلگرمی معلمان و دانش‌آموزان باشد؛ به‌گونه‌ای که از حضور در کلاس احساس آرامش و رضایت داشته باشند و نگرش آنان را نیز تحت تأثیر قرار دهد. برعکس، فضای سنتی با نیمکت‌های ثابت و امکانات آموزشی محدود، دانش‌آموزان را به‌سوی تابعیت سوق می‌دهد نه خلاقیت، چراکه دانش‌آموزان قدرت تحرک و فعالیت ندارند. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود از کلاس‌های با خصوصیات ویژه هر درس استفاده شود.

✓ رسیدن به آرامش و دسترسی به آن، زمانی میسر است که ساختمان‌های آموزشی با ویژگی‌های روانی و فکری انسان سازگار باشد. بنابراین، در طراحی و اجرای مکان‌های آموزشی باید طوری عمل شود که شرایط و عوامل نامطلوب اقلیمی به حداقل ممکن تقلیل یابد و شرایط زیستی مثل نور، تهویه، رطوبت، تشعشع و مخصوصاً درجه حرارت، در حد مطلوب فراگیران نگه‌داشته شود.

✓ با توجه به تأثیر نا توانمندی معلم بر عدم پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، پیشنهاد می‌شود که، دوره‌های آموزش ضمن خدمت برای معلمان طراحی شود و در صورت وجود این دوره‌ها در غنی کردن برنامه‌های این دوره‌ها تلاش شود و تنها به وجود این دوره‌ها اکتفا نشود.

✓ از نظر شادابی و نشاط محیط یادگیری در سال‌های اخیر مباحثی مطرح و خوشبختانه گام‌های مؤثری برداشته شده است، اما نیاز به پی‌گیری و جدیت بیشتری احساس می‌شود. در این رابطه، نقش مدیران مدارس، بسیار اساسی است زیرا یک مدیر می‌تواند با در نظر گرفتن سلايق و نیازهای دانش‌آموزان تغییراتی را در محیط مدرسه ایجاد نماید به‌نحوی که دانش‌آموزان احساس رضایت کنند و دل‌بستگی بیشتری به حضور در محیط مدرسه داشته باشند.

منابع

- ۱- اخوان، مهناز و دوست محمدی، مهدیه. (۱۳۸۹). "پیمایشی در مورد وضعیت استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در زمینه آموزش و نشر الکترونیکی در دبیرستانهای شهر تهران". مجله دانش و فناوری، ۱(۲)، ۱۵۱-۱۷۳.
- ۲- ارجمند سیاهپوش، اسحق؛ مقدس جعفری، محمد حسن و فریقلانی، محمد. (۱۳۹۰). بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه شهر شوش دانیال (ع). فصلنامه جامعه شناسی مطالعات جوانان، سال دوم، شماره دوم، صص ۲۰-۷.
- ۳- امیر مظاهری، امیر مسعود. (۱۳۹۲). مسائل اجتماعی موثر بر افت تحصیلی. علوم اجتماعی، شماره ۶۷
- ۴- پورعلیرضا توتکله، علی. نقش‌های متعدد معلم در کلاس درس. مجله اطلاعات علمی، شماره ۳۶۶.
- ۵- تمنائی فر، محمدرضا و منصوری نیک، اعظم. (۱۳۹۲). "پیش بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس مولفه‌های سازگاری در دانش آموزان". فصلنامه تخصصی علوم رفتاری، سال پنجم، شماره ۱۵.
- ۶- خجسته مهر، رضا؛ عباس پور، ذبیح اله؛ کرایبی، امین و کوچکی، رحیم. (۱۳۹۱). تأثیر برنامه موفقیت تحصیلی بر عملکرد و خود پنداره تحصیلی، نگرش نسبت به مدرسه، یادگیری شیوه موفقیت در مدرسه و سازگاری اجتماعی دانش آموزان. مجله روانشناسی مدرسه، دوره ۱، شماره ۱، صص ۴۵-۲۷.
- ۷- دادفر، رضا؛ بازدار، فاطمه؛ نصرالهی، عباس؛ عبدالحسینی، امیر و احمدی، وحید. (۱۳۹۲). بررسی عوامل خانوادگی موثر بر افت تحصیلی دانش آموزان دختر و پسر سال اول دبیرستان شهرستان دره شهر در سال تحصیلی ۹۰-۹۱. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایلام، دوره بیست و یکم، شماره ۶.
- ۸- دهقان، حسین و پرتو، مسلم. (۱۳۸۱). آموزش و پرورش و توسعه. تهران: انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت با همکاری موسسه آموزش عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه ریزی.
- ۹- زرهانی، سید احمد و تاجیک اسماعیلی، عزیز الله. (۱۳۸۹). "نقش‌های تربیتی خانه و مدرسه، مجله پیوند، شماره ۳۷۲، صص ۲۲-۲۰.
- ۱۰- سرمدی، محمدرضا؛ صیف، محمدحسین؛ طالبی، سعید و عابدی، صمد. (۱۳۸۹). بررسی عوامل همبسته با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سوم راهنمایی بر اساس نتایج آزمون TIMSS-R و ارائه الگوی تحلیل مسیر برای بررسی تأثیر از هر یک از عوامل بر پیشرفت تحصیلی. رویکردهای نوین آموزشی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه اصفهان، سال پنجم، شماره یک، شماره پیاپی ۱۱، صص ۳۰-۱.
- ۱۱- سیفی، فرحناز؛ جوان محبوب دوست، فاطمه و آبی، مژگان. (۱۳۹۲). تأثیر معلم دوم (همیارمعلم) بر پیشرفت تحصیلی و نگرشی دانش آموزان متوسطه. هشتمین سمینار آموزش شیمی ایران، دانشکده شیمی دانشگاه سمنان.
- ۱۲- شاکریان، عطا و آقاجانی هاشجین، طهمورث. (۱۳۸۸). بررسی و مقایسه کارایی خانواده در ارتباط با وضعیت تحصیلی دانشجویان موفق و ناموفق دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنجند- سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷. پژوهش نامه علوم اجتماعی، سال سوم، شماره دوم.
- ۱۳- شریعت زاده، م. (۱۳۸۲). "معلم پژوهنده رویکردی به توسعه و به سازی منابع انسانی آموزش و پرورش". پژوهشنامه آموزشی، شماره ۱۳.
- ۱۴- ملابری، فرشته و پور داد ممقانی، سمیه. (۱۳۹۶). رابطه فرهنگ سازمانی مدیران مدارس منطقه ۲ شهر تهران با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. مطالعات مدیریت و کارآفرینی، دوره سه، شماره ۱/۲.

- ۱۵- ملک مکان، مراد. (۱۳۸۷). نگرش مادر نسبت به شیوه‌های فرزندپروری با یادگیری خود تنظیمی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان در سال ۷۶-۷۷. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- ۱۶- مهرافروز، حجت‌الله. (۱۳۸۷). بررسی رابطه نگرش نسبت به شیوه‌های فرزندپروری مادر (اقتدار منطقی، استبدادی، آزادگذار) با مکان کنترل و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- ۱۷- موسوی، غفور؛ ابراهیمی، امرالله؛ سموعی، راحله و افشار، حمید. (۱۳۸۷). ارتباط پرخاشگری والدین با معدل آخرین سال تحصیلی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی. مجله پژوهشی حکیم، دوره یازدهم، شماره چهارم.
- 18- Adams, G. R. , & Shea, J. R. (2001). The structure of identity status in adolescence and youth. *Journal of Adolescence*, 24, 136-144.
- 19- Adamson Sigalla King, Norman. (2013). Investigation of Factors Hindering Quality Education in Secondary Schools in Mbeya, Tanzania. *International Journal of Learning & Development*, ISSN 2164-4063, 2013, Vol. 3, No. 6.
- 20- Can, S. (2009). The effects of science student teachers academic achievements, their grade levels, gender and type of education they are exposed to on their 4mat learning styles (case of Mugla University, Turkey). *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1, 1853-1857.
- 21- Carey, N. , & Shavelson, R. (1988). Outcomes, achievement, articulation, and attitudes. In R. J. Shavelson, L. M. McDonnell, & J. Oakes (Eds.), *Indicators for monitoring mathematics and science education* (pp. 147–191). Los Angeles, CA: Rand Corporation.
- 22- Carrion and Tango Chua (1981). *Reduction of Regina disparities*, UNESCO.
- 23- Chan, w. (2007) Emotional intelligence and components of burnout among Chinese secondary school teachers in Hong Kong. *Teaching and Teacher Education*, Volume 22 ,Issue 8, Pages 1042-1054.
- 24- Chowhury ,M. S , & Amin ,M. N(2006). Personality and academic achievement: Interactive effects of conscientiousness and agreeableness on student s performance in principles of economics. *Social Behavior and personality*. 28,433-449.
- 25- Davis KD, Winsler A, Middleton M. Students' perceptions of rewards for academic performance by parents and teachers: Relations with achievement and motivation in college. *J Genet Psychol*. 2006; 167(2):211-20.
- 26- Dessus, Philippe. Mandin, Sonia, Zampa, Virginie. (2008). “What is teaching? Cognitive – based tutoring principles for the design of a learning environment, In S. Tazi & K. Zreik(Eds.)*Common innovation in e – learning, machine learning and humanoid*(ICHSL. 6), pp. 49 – 55.
- 27- Imaobong, D. Akpan and Mfonobong, E. Umobong. (2013). Analysis of Achievement Motivation and Academic Engagement of Students in the Nigerian Classroom. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*, MCSER Publishing, Rome-Ital, 2(3).
- 28- Kim, Y. S. , & Han, M. Y. (2015). Factors Influencing Happiness Index of Nursing Students. *Journal of Korean Academy of Nursing Administration*, 21(5), 501-510.
- 29- Liff S. Social and emotional intelligence: Application for developmental. *J Develop Edu* 2003; 26(4):28-35.
- 30- Martinez, M. Development and Validation of an Intentional Learning Orientation Questionnaire. Birgham Young University. Oct. 1997.

- 31- McCarey M, Barr T, Rattray J. Predictors of academic performance in a cohort of pre-registration nursing students. *Nurse Educ Today*. 2007;27(4):357-64.
- 32- Moller, S. , Mickelson, R. A. , Stearns, E. , Banerjee, N. , & Bottia, M. C. (2013). Collective pedagogical teacher culture and mathematics achievement: Differences by race, ethnicity, and socioeconomic status. *Sociology of Education*, 86(2), 174-194.